

שיעורים בהלכות שבת

"שבת בשבתו"

שנלמדו ע"י

הרה"ג ר' בן ציון הכהן שטראסער שליט"א

אב"ד נייטרא ב"פ - בעמח"ס "שבת בשבתו" (עשרה חלקים)

בב"ל שבת קודש בבוקר

בבית המדרש דק"ק נייטרא 1462 50 ST.

פרשת לך לך תשפ"ד

סימן שמי"ז סעיף ו' - דיני צידה (שיעור ו')

[שנה נ"א - שיעור ג']

להערות - וכן הרוצה לקבל שיעור זה מדי שבוע בשבוע דרך האימעייל Email יפנה אל:

igeres@yeshivanet.com

או להרב אלכסנדר אליעזר קנאפפלער

Rabbi Alexander Knopfler • 1564 - 48 STREET • Brooklyn N.Y. 11219

Tel: (917) 755-4864 • Fax: (718) 437-3388 • Email: 7554864@gmail.com

מהדורת הערצאג

הונצח ע"י ידידינו, הרה"ח הרבני הנגיד והמפורסם, רודף צדקה וחסד, כבוד שם תפארתו

הרה"ח מוה"ר שמואל דוד הערצאג הי"ו

ראש הקהל דקהל תורת חמד נייטרא בארא פארק

לע"נ אביו הרה"ח ר' יונה ב"ר יוחנן מרדכי שמואל ע"ה

ולע"נ אמו האה"ח מרת שרה בת ר' משה יהושע ע"ה

זכות התורה יעמוד לו ולכל משפחתו להתברך בכל מילי דמיטב עד ביאת גואל צדק בב"א

הלכות שבת

סימן שט"ז סעיף ו' [שיעור ה'] / פרשת לך לך - שנת תשפ"ד לפ"ק / שנה נ"א - שיעור ג

לחלק בין ננעל עליו פעם אחת או לא "עכ"ל. וכן הקשו רבים על מג"א ולהלכה סתם המ"ב כדעת התו"ט כי כן דעת רוב האחרונים.

ד] ולכן מי שיש לו בביתו פלוב [קעדט"ש] [ירמי' ה' כ"ז] שיש בו עוף לנוי או לצחוק ולשום צורך אחר, אסור לפתוח הדלת של הכלוב אפילו לרגע אחת, [בין אם הפתח הוא מן הצד ובין אם הפתח הוא למעלה] אם פותחו בשיעור שיכול העוף לצאת משם, כי אסור לחזור ולסוגרו דקי"ל כתו"ט, וסגירתו אסור מן התורה (בה"ל סעיף י"ב ד"ה דאפור). - ואע"ג דגם אם הכלוב פתוח אכתי הוי העוף ניצוד על ידי החדר שסביבו אם חלונות ודלתות החדר סגורים, מ"מ אסור לסגור דלת של הכלוב כי החדר גדול בשיעור שאי אפשר לתופסה בשחיה אחת ואינו בכלל ניצוד מן התורה רק מדרבנן (סעיף א) משא"כ כשסוגרו בכלוב הוי ניצוד מדאורייתא. - ועכ"פ אם רוצה להכניס אוכל להכלוב יפתחנו רק קצת, או יכניסו דרך נקב קטן אשר אין העוף יכול לצאת משם. - וכל זה בכלוב של עוף אבל כלי שיש בו דגים [פיש-טענק] מותר לפותחו למעלה ולסוגרו אע"ג שגם בדגים יש צידה (מג"א ב) מ"מ כאן הדג ניצוד כבר ובמה שפותח דלת הכלי למעלה לא נתבטל הצידה כי אי אפשר להדג לצאת דרך מעלה.

ה] כתב הבה"ל בשם פמ"ג כי מה דקי"ל כתו"ט כנ"ל זהו רק בצידה דאורייתא אבל בצידה מדרבנן מותר אם היה ניצוד כבר [בפמ"ג לא מפורש כל כך חידוש זה אבל כן הבינו הבה"ל] וז"ל הבה"ל "מה שאסור לסגור בית שתרגולת בתוכו זהו דוקא כשהבית קצר דמטא ליה בחד שחיה, אבל אם הבית גדול דאין בצידתו רק איסור דרבנן י"ל דכה"ג לא גזרו על פתיחת ונעילת הדלת אחר שכבר ניצוד פעם אחת", עכ"ל. ולפ"ז ה"ה אם הוא מקום קטן אלא שאין במינו ניצוד כגון זכוכים ודבורים מותר, כגון הפותח כלי או קופסא של אוכלים ורואה בו זכוב או דבורה ורוצה לחזור ולכסותו מיד כדי שלא יפרח בתוך הבית מותר, אע"ג שמכוין לחזור ולצודו דהיינו למנוע הדבורה לפרוח למקום אחר, וכ"ש אם פתח חדר או תיבה במטבח וראה שיש בו דבורה שמותר לחזור ולסוגרו, אע"ג שמכוין לצודו דזה הוי מדרבנן גם מטעם שהוא מקום גדול נגד דבורה.

א] סעיף ו' - שו"ע: ישב אחד על פתח ומלאו, יכול השני לישב בצדו, ואפילו אם עמד הראשון והלך לו, השני פטור ומותר, והראשון חייב. - הכי תנן במס' שבת דף ק"ו ע"ב. וכתב התוספות יום טוב לפרש מה דתנן "שעמד הראשון והלך לו", וז"ל "כלומר שהלך לו לפניו אל תוך הבית, דאלת"ה אלא הלך לשוק, היאך אפשר שיעשה כן מבלי שיהי' חלל הפתח פנוי מאין יושב, ואז הצבי אינו ניצוד, ונמצא כשהשני חוזר אח"כ וממלא הפתח הוא צד את הצבי, ולמה יהי' פטור, אלא כדפירשתי", עכ"ל.

ב] והמג"א תמה על מש"כ התו"ט דכשהשני חוזר וממלא הפתח הוא צד את הצבי, וז"ל "ותימא דאטו מי שיש לו תרנגולת בתוך ביתו ונפתחה הפתח יהא אסור לסותמו" [תרנגולת שאין דרכה לבוא לתוך הבית או לתוך הלול שלה כדי לאכול או לנוח, יש בה צידה מן התורה. ואם דרכה לבוא בזמנים האלו, אבל בלא"ה אין באה ליד האדם כשקורא לה, יש בה צידה מדרבנן (מ"ב ס"ק ס)]. - ועל כן חולק המג"א על התו"ט, וכתב, "אלא על כרחך כיון שהוא ניצוד כבר שרי". ואין חילוק בין אם היה ניצוד מערב שבת, כגון בנידון של תרנגולת בתוך ביתו, או שניצוד בשבת באיסור, כגון בנידון דמתני', בשתיים סבר המג"א דאע"פ "שנפתח הפתח מותר לסותמו". וכדעת המג"א כן סתם גם התוספת שבת.

ג] והנה המג"א נקט כן למילתא דפשיטא, אך לא כתב טעם לדבר, למה באמת מותר לסגור הדלת בכה"ג, הא נסתלק כבר הצידה הראשונה, ועתה הוא צד מחדש, וכמו שהקשה היעב"ץ (לחם שמים, שבת פ"ג ז) וז"ל: "נ"ל דשלא כדין השיג המג"א על התו"ט, שדבריו כנים, ודברי מג"א תמוהים בעיני, שלדבריו כל שניצוד פעם אחת שוב לא יהו חייבין עליו משום צידה, וזה אינו אמת, דאפילו היה ניצוד ונשמר מתחלה זמן רב מ"מ כל שעתה אינו ניצוד במקום השמור חייבין עליו, וזה ברור מאד, א"כ ה"ה כאן אע"פ שהיה הצבי ניצוד בבית פעם אחת, מ"מ אחר שנפתח הפתח ואינה משתמרת עוד, אם בא ונועלו מעשה חדש הוא וחייב, ומה לי אם עתה עומד הצבי בחוץ וחוזר ומכניסו, ומה לי אם עומד עתה בפנים והפתח פתוח, כל שעתה אינו ניצוד ושמור ובא אחד ונעל עליו ודאי דחייב, ולא ידעתי מה ראה המג"א

נתנדב לעילוי נשמת הרה"ח מוה"ר אהרן ב"ר מתת' זאב ז"ל

נפטר ביום כ"ד אדר שנת תשע"ט לפ"ק

הונצח ע"י בנו הרבני החסיד, רודף צדקה וחסד, ומסור בלב ונפש לכל הוצאות בית מדרשינו, כש"ת

מוה"ר יעקב שמואל פישער הי"ו

[ו] כדברי הבה"ל שבמקום איסור דרבנן אפשר להקל לחזור ולסוגרו, כן כתב ג"כ בשו"ת אבני נזר (קצ"ג י"א) וז"ל: "ומה שהוקשה להמג"א דאטו מי שיש לו תרנגולת בתוך ביתו ונפתח הפתח יהי' אסור לסותמו, י"ל דבאופן שיש בו רק איסור דרבנן שאני, ומותר, דבררבנן מהני מה שהי' נעול מתחילה ודעתו לחזור ולהסגירה, כמו נטל הקדירה מעל גבי כירה גרופה וקטומה בשבת דמותר להחזירה (פי' רנ"ג סעיף ב'), ואע"פ שלהעמידה בתחילה אסור דמיחזי כמבשל, וכן ברטיה שפירשה מעל גבי המכה (פי' שכ"ח סעיף כ"ה), אבל באיסור תורה אסור אע"פ שהיה שם מכבר, שהרי בקדירה כשלא נתבשל כמאכל בן דרוסאי אם נטלה אסור להחזירו כמבואר בכל הפוסקים, ופשוט", עכ"ל. – ועכ"פ אע"ג שבשאר פוסקים לא מצינו היתר זה מ"מ יכולים לסמוך עליו ומותר – ונפק"מ גם כן לענין מי שפותח חלון ויש שם גם רשת [סקרי"ן] ורואה שיש דבורה וזכוב בין הרשת למקום החלון דמותר לחזור ולסוגרו אפילו אם מכויץ לצודו היינו שעושה כן כדי שלא יבוא הדבורה לתוך ביתו.

[ז] אמנם זהו דוקא אם החלון היה כבר סגור פעם אחת עם דבורה זה, ולכן יש בו היתר לחזור ולצודו, אבל אם נכנס שם הדבורה אחר שכבר היה החלון פתוח [או אחר שפתח החלון יצא הדבורה וחזרה] ואין בו היתר הנ"ל ואין לסוגרו [וגם בספק אימתי נכנס יש להחמיר הגם שהוא רק דרבנן]. – ואף אם אינו מכויץ לצודו, רק לסגור החלון בעלמא כמו שרגילין בכך, אסור כי הוי פסיק רישיה [ואין בו היתר מג"א ו' כי נחשב כקטנה ע"ש – וגם אין בו היתר של "צער צינה" כי יש עצה דלהלן להניחו פתוח קצת, כשיעור ליציאת דבורה].

ודוקא אם רואה שם דבורה אבל אם אינו רואהו מיד אין צריך לחפש לפני שסוגר החלון שמא יש שם דבורה, ואף אם אחר

שסוגרו רואה שהיה שם דבורה לא עבר על איסור, כי לא נתכוין לכך, ובכה"ג שלא ידע ממנו אינו בכלל פסיק רישיה (ט"ז ד').

[ח] ועכ"פ אם רואה שם דבורה וזכוב אסור לסוגרו [בפעם הראשונה], אולם אם אינו סוגר את החלון לגמרי אלא מניחו קצת פתוח מלמטה או מלמעלה באופן שיכול הדבורה והזכוב לצאת משם מותר, ואע"פ שסוגר כמעט כל החלון מ"מ כל שהניחו פתוח קצת שוב אינו בכלל צידה (עייין בה"ל סעיף ד' ד"ה ובלבד, וכאן הוי כפתח גדול). – וכן אם רואה דבורה בחדר וזכוב הדלת כדי שיהי' סגור שם ולא יצא לחדרים אחרים [אם מן העת שיש בו הדבורה עדיין לא היה החדר סגור] מ"מ מותר אם מניח הדלת פתוח קצת, ונראה דאף אם סוגרו לגמרי מותר אם הדלת פתוח קצת סמוך להקרקע כדרכו, ויכול הדבורה לצאת דרך שם, ואע"ג שלבסוף לא יצא הדבורה משם מ"מ מותר.

[ט] ובדבורה וזכוב בחדר קיל יותר, כי בזה אם אינו מכויץ לצוד הדבורה והזכוב, היינו שאינו מכויץ לעכבם מלצאת לחדרים האחרים, רק לסגור החדר מטעם אחר וכדרכו, מותר אף אין הדלת נשאר פתוח כלל, כמבואר ממג"א ס"ק ו' (ושע"צ י"ח) כי הוי פסיק רישיה בתרי דרבנן, כי החדר נחשב למקום גדול לענין הדבורה כי אי אפשר לתופסה שם בשחיה אחת, ולכן אין שם צידה מן התורה, וגם דבורה וזכוב אין במינו ניצוד ואין בהם צידה מן התורה, והוי תרי דרבנן, ובצירוף שאינו מכויץ לצידה מותר אף בפסיק רישיה. – וכן בתיבה של מטבח [קעבינע"ט] נמי מסתבר דהוי בכלל גדולה ומותר בכהאי גוונא – אבל בחלון אין בו היתר זה כי שמא בין הרשת וחלון אינו בכלל מקום גדול ולכן אסור אף אם אינו מכויץ לכך אלא צריך להניחו פתוח קצת כמ"ש לעיל.

העולה מהג"ל:

[ג] המג"א מחדש דאם כבר היה הצבי או התרנגול בבית, והיה הדלת סגור פעם אחת או שעמד אדם בחלל הפתח נחשוב כניצוד כבר, גם אחר שנפתח הדלת, ולכן מותר לחזור ולסגור הדלת או לעמוד בחלל הפתח. ואחר שיצא התרנגול מן הבית חזר הדבר לאיסורו.

[ד] דעת התוספות יו"ט שאין היתר כזה וכל שנפתח הפתח אפילו לרגע אחת חזר כל איסור צידה ואסור לחזור ולסגור הדלת או לעמוד בחללו.

[א] צבי ושאר חיה שנכנס לבית אסור מן התורה לנעול דלת הבית, או לישב בתוך חלל פתח הבית למלאות חלל הפתח כדי שלא יכול הצבי לצאת, ועובר בזה על מלאכת צידה.

[ב] הלכה זו היה מצוי ביותר בזמניהם, שהיה מגדלים תרנגולות בתוך הבית והחצר, ואם התרנגול עדיין לא היה רגיל בבית, ואם היה הפתח פתוח היה יוצא לחוץ בלי לחזור להבית והחצר, יש בסגירת הדלת או בעומד בחלל הפתח משום איסור צידה.

וזו הרבנית הצדיקת מרת ברכה בת ר' שמעון ע"ה נפטרה ביום י"ד סיון תשע"ד לפ"ק

לע"נ אבי מורי הרה"ג ר' יצחק נפתלי ב"ר רפאל אהרן קנאפפלער זצ"ל אב"ד טשילע ומח"ס קני המנורה - נפטר ביום ז' כסליו תשנ"ב לפ"ק

הונצח ע"י בנם הרה"ח מו"מ בתו"ש כבוד שם תפארתו

מוה"ר אברהם מנחם קנאפפלער הי"ו

ה] דעת רוב הפוסקים כהתיו"ט לכן קי"ל כן. ולכן מי שיש לו בביתו פלוב [קעידז"ש] שיש בו עוף לנוי או לצחוק ולשום צורך אחר, אסור לפתוח הדלת של הכלוב אפילו לרגע אחת, [בין אם הפתח הוא מן הצד ובין אם הפתח הוא למעלה] אם פותחו בשיעור שיכול העוף לצאת משם, כי אסור לחזור ולסוגרו דקי"ל כתי"ט, וסגירתו אסור מן התורה.

ו] ואע"ג דגם אם הכלוב פתוח אכתי הוי העוף ניצוד על ידי החדר שסביבו אם חלונות ודלתות החדר סגורים, מ"מ אסור לסגור דלת של הכלוב כי החדר גדול בשיעור שאי אפשר לתופסה בשחיה אחת ואינו בכלל ניצוד מן התורה רק מדרבנן משא"כ כשסוגרו בכלוב הוי ניצוד מדאורייתא.

ז] ועכ"פ אם רוצה להכניס אוכל להכלוב יפתחנו רק קצת, או יכניסו דרך נקב קטן אשר אין העוף יכול לצאת משם.

ח] וכל זה בכלוב של עוף אבל כלי שיש בו דגים [פיש-טענק] מותר לפותחו למעלה ולסוגרו אע"ג שגם בדגים יש צידה מ"מ כאן הדג ניצוד כבר ובמה שפותח דלת הכלי למעלה לא נתבטל הצידה כי א"א להדג לצאת דרך מעלה.

ט] יש פוסקים שכתבו דכל שעיקר איסור צידה במקום זה או בבבל חי זה הוא רק מדרבנן מותר לסמוך על חידוש מג"א הנ"ל, והכי קי"ל. וזהו נפק"מ גם בסדר החיים שלנו כמו שיתבאר.

י] כגון מי שפותח כלי או קופסא של אוכלים ורואה בו זבוב או דבורה ורוצה לחזור ולכסותו מיד כדי שלא יפרח בתוך הבית מותר, אע"ג שמכוין לחזור ולצודו דהיינו למנוע הדבורה לפרוח למקום אחר, מ"מ מותר דדבורה הוי בכלל "אין במינו ניצוד" ואסור רק מדרבנן לכן ככה"ג מותר.

יא] וכ"ש אם פתח חדר או תיבה במטבח וראה שיש בו דבורה שמותר לחזור ולסוגרו, אע"ג שמכוין לצודו דהיינו למנוע ממנו לפרוח לתוך חדרים אחרים, והטעם דיש בהם רק צידה מדרבנן מטעם הנ"ל וגם מטעם שהוא מקום גדול נגד דבורה.

יב] ונפק"מ גם כן לענין מי שפותח חלון ויש שם גם רשת [סקרי"ן] ורואה שיש דבורה וזבוב בין הרשת למקום החלון דמותר לחזור ולסוגרו אפילו אם מכוין לצודו היינו שעושה

כן כדי שלא יבוא הדבורה לתוך ביתו.

יג] אמנם זהו דוקא אם החלון היה כבר סגור פעם אחת עם דבורה זה, ולכן יש בו היתר לחזור ולצודו, אבל אם נכנס שם הדבורה אחר שכבר היה החלון פתוח - [או אחר שפתח החלון יצא הדבורה וחזרה] - אין בו היתר הנ"ל ואין לסוגרו [וגם בספק אימתי נכנס יש להחמיר].

יד] ואף אם אינו מכוין לצודו, רק לסגור החלון מטעמים אחרים כמו שרגילין בכך, אסור כי הוי פסיק רישיה.

טו] ודוקא אם רואה שם דבורה וכיוצ"ב אבל אם אינו רואהו מיד אין צריך לחפש כלל לפני שסוגר החלון שמא יש שם דבורה, ואף אם באמת יש שם דבורה, וגם אחר שסוגרו רואה שהיה שם דבורה לא עבר על איסור, כי לא נתכוין לכך, ובכה"ג שלא ידע ממנו אינו בכלל פסיק רישיה.

יז] ועכ"פ אם רואה שם דבורה וזבוב אסור לסוגרו [בפעם ראשונה] כנ"ל, אולם אם אינו סוגר את החלון לגמרי אלא מניחו קצת פתוח מלמטה או מלמעלה באופן שיכול הדבורה והזבוב לצאת משם מותר, ואע"פ שסוגר כמעט כל החלון מ"מ כל שהניחו פתוח קצת שוב אינו בכלל צידה.

יח] וכן אם רואה דבורה בחדר ובא לסגור הדלת כדי שיהי' סגור שם ולא יצא לחדרים אחרים [מן העת שיש בו הדבורה עדיין לא היה החדר סגור] מ"מ מותר אם מניח הדלת פתוח קצת.

יט] ונראה דאף אם סוגרו לגמרי מותר אם הדלת פתוח קצת סמוך להקרקע כדרכו, ויכול הדבורה לצאת דרך שם, ואע"ג שלבסוף לא יצא הדבורה משם מ"מ מותר.

כ] ובדבורה וזבוב בחדר קיל יותר, כי בזה אם אינו מכוין לצוד הדבורה והזבוב, היינו שאינו מכוין לעכבם מלצאת לחדרים האחרים, רק לסגור החדר מטעם אחר וכדרכו, מותר אף אם אין הדלת נשאר פתוח כלל, כי החדר גדול נגד בעלי חיים כאלו ומותר באינו מכוין לכך [כמבואר בפנים].

כא] אבל בחלון אין בו היתר זה כי בין הרשת וחלון אינו בכלל מקום גדול כל כך ולכן אם רואה שם דבורה או זבוב אסור אף אם אינו מכוין לכך אלא צריך להניחו פתוח קצת כמ"ש לעיל.

בכל יום א' בערב משעה 8:00 - 9:00, מתקיים שיעור בשו"ע אורח חיים ח"א בביהמ"ד נייטרא

[עומדים כעת בדיני השכמות הבוקר - סימן א' סעיף ו']

לעילוי נשמת הרה"ח מוה"ר חיים ישכר דוב בן מוה"ר שלום ע"ה [גרינפעלד]

ת.נ.ע.ב.ה.